

WZN.5142.1093.2023.WW

Wrocław, 29 grudnia 2023 roku

DECYZJA nr 3691 / 2023

Pozwolenie na prowadzenie robót budowlanych i prac konserwatorskich przy zabytku

Na podstawie art. 89 pkt 2, art. 91 ust. 4 pkt 4, art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 840, ze zm.), § 12 i 13 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 r., poz. 81), art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t. j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2000),

po rozpatrzeniu wniosku z dnia 25.10.2023 r., (wpł. dnia 25.10.2023 r.), zgłoszonego przez Parafię Rzymskokatolicką pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Żórawinie, ul. Wrocławska 18, 55 - 020 Żórawina - właściciela obiektu, reprezentowaną przez Proboszcza Parafii - ks. Cezarego Chwilczyńskiego,

o udzielenie pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych i prac konserwatorskich w **kościelie pomocniczym pw. św. Trójcy w Żórawinie, gm. Żórawina**, wpisanym do rejestru zabytków decyzją nr A/1252/88 z dnia 29.03.1949 r.

oraz po ocenie danych przedstawionych we wniosku i załącznikach do niego,

udzielam pozwolenia

Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Żórawinie, gm. Żórawina na przeprowadzenie następujących prac w przedmiotowym obiekcie:

- remont i konserwacja wraz z uzupełnieniem posadzki piaskowcowej i ceglanej oraz usunięcie starej i wykonanie nowej podsypki,

zgodnie z zakresem i w sposób wskazany w: „*Programie prac konserwatorskich - posadzka w kościele pw. św. Trójcy w Żórawinie*” opracowanym w 2023 roku przez mgr Bohdana Jackiewicza oraz mgr Kosmę Jackiewicza. Ww. dokumentacja stanowi załącznik do niniejszej decyzji.

Termin ważności pozwolenia: od dnia wydania niniejszej decyzji do 31 grudnia 2026 r.

Pozwolenie wydaje się pod następującymi warunkami:

1. Obowiązku powołania komisji z udziałem służb konserwatorskich, na etapie po oczyszczeniu posadzki.
2. Obowiązku przedstawienia do komisyjnej oceny służb konserwatorskich wykonanych prób uzupełnienia ubytków i scaleń kolorystycznych.
3. Dla prac ingerujących w obecny poziom użytkowy związanych z przedmiotową inwestycją należy uzyskać odrębną decyzję - pozwolenie na prowadzenie badań archeologicznych.
4. Obowiązku kierowania robotami budowlanymi, wykonania nadzoru inwestorskiego oraz wykonania prac konserwatorskich przez osoby spełniające wymagania, o których mowa w art. 37a i 37c ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
5. Obowiązku przekazania Dolnośląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia robót budowlanych i prac konserwatorskich, a w toku robót budowlanych i prac konserwatorskich na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby, o której mowa w pkt 4:

- a) imienia, nazwiska i adresu osoby, o której mowa w pkt 4,
 - b) dokumentów potwierdzających spełnienie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37 a i c ustawy,
 - c) oświadczenia osoby, o której mowa w pkt 4, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania robotami budowlanymi albo wykonywania nadzoru inwestorskiego i konserwatorskiego, a także wykonywania prac konserwatorskich.
6. Zawiadomienia Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu prac.
 7. Niezwłocznego zawiadomienia Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac.
 8. Prowadzenia dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu prac konserwatorskich w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć i przekazania jej Dolnośląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia prac.
 9. Dokonania odbioru końcowego wykonanych prac z udziałem przedstawiciela Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu. O terminie odbioru należy powiadomić 14 dni przed planowanym terminem.

Uzasadnienie

Na podstawie wniosku Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Józefa Oblubieńca w Żórawinie z dnia 25.10.2023 r., wpl. dnia 2.10. 2023 r. (pismem z dnia 24.11.2023 r. tut. Urząd przedłużył termin załatwienia sprawy z uwagi na konieczność przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego) wszczęte zostało postępowanie administracyjne w sprawie wydania pozwolenia na prowadzenie prac remontowych i konserwatorskich posadzki piaskowcowej oraz ceglanej w kościele pw. św. Trójcy w Żórawinie. Wymienione w rozstrzygnięciu przedmiotowej decyzji prace, zrealizowane zostaną w oparciu o program prac konserwatorskich, opracowany w 2023 r. przez mgr Bohdana Jackiewicza oraz mgr Kosmę Jackiewicza. Głównym założeniem tych działań jest przywrócenie właściwego stanu technicznego posadzki oraz podniesienie walorów estetycznych wnętrza kościoła. Na podstawie analizy załączonej do wniosku dokumentacji stwierdzono, że planowane działania, przy uwzględnieniu w niniejszym pozwoleniu uwarunkowań, są zgodne z zasadami ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Wobec powyższego należało orzec jak wyżej.

Pouczenie:

1. Kto podejmuje działania, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, niezgodnie z zakresem lub warunkami określonym i w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł. (art. 107d ust. 2 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami).
2. Informuję, że postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia może zostać wznowione, a następnie pozwolenie może zostać cofnięte lub zmienione na podstawie art. 47 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Od niniejszej decyzji służy prawo odwołania do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie za moim pośrednictwem w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia. W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania, strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec Dolnośląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Wrocławiu, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia Dolnośląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna, co oznacza, iż decyzja podlega natychmiastowemu wykonaniu i brak jest możliwości zaskarżenia decyzji do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. Nie jest możliwe skuteczne cofnięcie oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania.

Dolnośląski
Wojewódzki Konserwator Zabytków

Daniel Gibski

Zal. Program konserwatorski

Otrzymują:

1. Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Żórawinie, ul. Wrocławska 18, 55 - 020 Żórawina

Do wiadomości:

1. aa. Żórawina, gm. Żórawina

WW

Wniesiono opłatę skarbową

spełniono obowiązek wynikający z RODO

Sprawę prowadzi starszy inspektor Wydziału Zabytków Nieruchomych - Wioletta Woźniak - tel. 071 395 80 24 (w godz. 9.00-12.00), w.wozniak@dwkz.pl

PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

POSADZKA PIASKOWCOWA W KOŚCIELE ŚW. TRÓJCY W ŻÓRAWINIE

mgr Kosma Jackiewicz

mgr Bohdan Jackiewicz

Wrocław 2023

SPIS TREŚCI

I.	KARTA TYTUŁOWA	3
II.	OPIS OBIEKTU	3
III.	HISTORIA OBIEKTU	3
IV.	CEL OPRACOWANIA	4
V.	STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ	4
VI.	WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE	5
VII.	PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH	6
VIII.	DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA	8
IX.	UPRAWNIENIA	12

I. KARTA TYTUŁOWA

Rodzaj obiektu: posadzka piaskowcowa

Lokalizacja: Kościół pw. Św. Trójcy w Żórawinie, al. Niepodległości 43

Rejestr zabytków: A/1252/88 z dnia 29.03.1949

Data powstania: 1905-1911

Właściciel obiektu: Parafia Rzymskokatolicka pw. Św. Józefa Oblubieńca w Żórawinie

Zlecający: Proboszcz ks. Cezary Chwilczyński

Autor programu prac konserwatorskich: mgr Kosma Jackiewicz, mgr Bohdan Jackiewicz

Autor dokumentacji: mgr Kosma Jackiewicz,

Autor fotografii: mgr Kosma Jackiewicz

Data i miejsce wykonania dokumentacji: Wrocław, kwiecień 2023 r.

Ilość stron: 18

Ilość fotografii: 15

II. OPIS OBIEKTU

Posadzka piaskowcowa – piaskowiec czerwony (Ruda Śląska), płyty w kształcie kwadratów. W wielu miejscach brakujące płyty piaskowcowe zastąpiono cegłami lub kafelkami ceramicznymi. Posadzka została wymieniona podczas remontu świątyni trwającego od 1905-1911.

III. HISTORIA OBIEKTU

Żórawińska świątynia jest budowlą orientowaną, wzniesioną na planie prostokąta, jednonawową z wyodrębnionym, dwuprzęsłowym prezbiterium. Od strony zachodniej do trójprzęsłowej nawy przylega kwadratowa wieża z gotyckim portalem z drugiej połowy XIV w., a od strony południowej prostokątna kruchta wraz z przybudówką klatki schodowej prowadzącej na emporę szlachecką. Od północy z pierwotną bryłą kościoła zespolone są trzy niezależne, prostokątne aneksy. Do wieży przylega aneks z klatką schodową, do nawy kruchta północna, natomiast do prezbiterium dwukondygnacyjny aneks z zakrystią oraz znajdującą się powyżej lożą kolatorską.

Wszystkie dobudówki zwieńczone ozdobnymi szczytami typowymi dla manieryzmu niderlandzkiego, tworzą wraz z gotyckim trzonem kościoła malowniczą, wieloczęlonową budowlę, nieznajującą analogii w całej Europie.

Jej ostateczny kształt przypisywany jest wrocławskiemu architektowi Hansowi Schneiderowi. Z kolei bogactwo dekoracji rzeźbiarskiej upiększającej zarówno wnętrze świątyni, jak i jej zewnętrzną oprawę, w postaci dwóch manierystycznych portali z 1602 r., jest zasługą Gerharda Hendrika, wybitnego wrocławskiego rzeźbiarza doby manieryzmu.

Od roku 1945 do 1996 kościół nieużytkowany. Prace konserwatorskie prowadzone od 1966 roku celem przeznaczenia obiektu na filię Muzeum Narodowego we Wrocławiu.

Będące przedmiotem opracowania dwie żelazne obręcze, zwane inaczej “kunami” umiejscowione są w murze, po obu stronach zewnętrznego portalu południowego, wykonanego z piaskowca, datowanego na 1602 rok. Kuny nie są jednak integralnie związane z portalem. Złożone są z dwóch zamykanych części, które niegdyś zakładano przestępcom na szyje i zamykano na kłódkę w ramach publicznej pokuty za popełnione przestępstwa.

Fot. nr 1. Zdjęcie archiwalne 1925

IV. CEL OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest posadzka piaskowcowa (czerwony piaskowiec) znajdująca się w korpusie budowli.

Celem prac konserwatorskich jest wzmocnienie istniejącej substancji zabytkowej, przywrócenie wartości estetycznych oraz zabezpieczenie go przed dalszym niszczeniem.

V. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania posadzki piaskowcowej można ocenić jako zły.

Powierzchnię piaskowca pokrywa brud i nawarstwienia, widoczne są ubytki, spękania oraz uszkodzenia w postaci mikroszczelin, wżerów oraz pęknięć. Widoczne są także liczne, uzupełnienia ubytków przeprowadzone przy użyciu nieodpowiednich materiałów.

Spoiny łączące poszczególne kamienne elementy zachowały się w niewielu miejscach lecz są spękane, wybrakowane i w bardzo złym stanie estetycznym.

Badania organoleptyczne kamienia wykazują oznaki zawilgocenia oraz zasolenia. Jedną z przyczyn złego stanu posadzki jest wilgoć i brak właściwie wykonanej lub brak izolacji w obszarze przyziemia. Widoczne są również spękane płyty piaskowcowe, liczne uzupełnienia np. ceglane lub z płytek ceramicznych.

Do złego stanu zachowania piaskowca przyczyniają się również osadzające się na nim pyły oraz kurz, czy błoto, co spotęgowane jest przez stosunkowo porowatą powierzchnię piaskowca.

VI. WNIOSKI I ZAŁOŻENIA KONSERWATORSKIE

Wszelkie zabiegi przeprowadzane będą zgodnie ze sztuką konserwatorską przy użyciu materiałów posiadających analogiczne do oryginalnych uzupełnianych warstw parametry fizyczne i mechaniczne (porowatość, nasiąkliwość, wytrzymałość mechaniczna). Zastosowane środki zostaną dobrane pod względem posiadania atestów i certyfikatów gwarantujących jakość wykonania konserwacji oraz bezpieczeństwo obiektu.

Działania dodatkowe nieujęte w programie konserwatorskim będą rozstrzygane na spotkaniach komisji konserwatorskiej z udziałem przedstawiciela Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Równoległe do działań konserwatorskich obowiązkowe jest bieżące prowadzenie prac dokumentacyjnych oraz badawczych. Przed rozpoczęciem prac zakłada się przeprowadzenie badań zasolenia płyt piaskowcowych oraz wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej. W ramach konserwacji posadzki piaskowcowej zostaną przeprowadzone zabiegi oczyszczające jego powierzchnię, oraz wzmacniające strukturę. Część estetyczno-plastyczna konserwacji zakłada przywrócenie pierwotnego, możliwego do osiągnięcia wyglądu posadzki. Proponuje się wykonanie rekonstrukcji na bazie elementów piaskowcowych w charakterze oryginalnych (w miejscach, gdzie wykonano ubytki z obcych materiałów lub tam gdzie płyty są w stanie nie możliwym do renowacji). Drobne ubytki zostaną uzupełnione metodą kitów. Spoiny zostaną przebadane (skład), a następnie dobrane w kolorze oraz charakterze tak aby pasowały do oryginalnych.

Podłoże – bardzo istotne jest, by stwierdzić przyczynę występowania zawilgoceń, znalezienie przyczyn oraz ich wyeliminowanie.

Podsypkę należy usunąć i wykonać podsypkę piaskowcowo-wapienną lub trasową (konsultacja z DWKZ).

VII. PROGRAM PRAC KONSERWATORSKICH

1. Sporządzenie szczegółowej dokumentacji fotograficznej.
2. Wykonanie badań, w tym weryfikacja zasolenia piaskowca.
3. Wstępne oczyszczenie piaskowca z luźnych zabrudzeń powierzchniowych. Proces przeprowadzany na sucho przy użyciu pędzli miękkich, nylonowych szczoteczek oraz parownicy.
4. Demontaż posadzki (konsultacja z DWKZ).

Proponuje się wykonać inwentaryzację poszczególnych obszarów, a następnie ręcznie zdemontować wybrane płyty (wymagające renowacji) i przewieźć do pracowni w celu wykonania pozostałych zabiegów konserwatorskich. W szczególności w miejscach, gdzie widoczne jest występowanie wilgoci i zasoleń płyty należy poddać zabiegom przywracającym ich techniczne walory.

W miejscach, gdzie płyty piaskowcowe są w stanie nie wymagającym demontażu należy rozważyć możliwość pełnej renowacji-konserwacji in-situ, np. za pomocą metod chemicznych pastami peelingującymi lateksowymi (Arte Mundit oraz Arte Mundit Eco firmy Remmers), odznaczającymi się działaniem bezpyłowym oraz bezrozsączalnikowym, wykluczającym wprowadzanie dodatkowej wilgoci w głąb struktury obiektu.
5. Oczyszczanie płyt zdemontowanych oraz pozostawionych z zastosowaniem parownic.
6. Usunięcie wtórnych uzupełnień i niestarannych rekonstrukcji, wypełnień, ręczne odkucie dłutami.
7. Oczyszczanie płyt za pomocą szczotek i skalpelów w celu pozbycia się pozostałych zabrudzeń, takich jak stare cementy, zaprawy, fugi.
8. Wykonanie wstępnego wzmocnienia strukturalnego przy użyciu preparatu KSE 100 firmy Remmers poprzez rozprowadzanie go na powierzchni pędzlem oraz przez iniekcję w obszarach spękań.
9. Odsalanie.

Temu procesowi należy poddać wszystkie płyty, które wskazują na zasolenie (plamy, przebarwienia, wykwit). Zabieg ten wykonać za pomocą okładów z ligniny – pulpy nasączonej wodą destylowaną.
10. Uzupełnienie ubytków tkanki oryginalnej przy użyciu zaprawy wykończeniowej np.: KEIM Restauro-Top firmy Keim. W sytuacji głębszych uzupełnień dodatkowo należy zbudować warstwę bazową uzupełnienia, którą stanowić może zaprawa np.: Restauro-Grund firmy Keim.

W przypadku elementów, które są kompletne ale spękane, należy rozważyć możliwość sklejania poszczególnych części za pomocą mas żywicznych oraz konstrukcji z miedzianych lub odpornych na rdzę prętów. Zabieg ten może być wykonany tylko dla elementów, które nie będą poddawane w przyszłości ciągłemu naciskowi (do konsultacji z DWKZ).
11. W miejscach gdzie występują wykonane wtórne uzupełnienia posadzki-cegły, kafle ceramiczne należy je usunąć ręcznie za pomocą dłut a następnie w w/w miejsca wykonać i umieścić płyty piaskowcowe o wymiarach, kolorze, charakterze takim samym, jak oryginalne (nowe płyty jak i stare ponownie montowane należy umieścić na nowej podsypce piaskowcowo- wapiennej).

12. Ponowne oczyszczenie oraz osuszenie powierzchni w celu właściwego wykonania scaleń kolorystycznych w miejscach, w których wykonano rekonstrukcję.
13. Rekonstrukcja brakujących spoin poprzez zastosowanie zaprawy piaskowo-wapiennej firmy Remmers- Funcosil Historik Kalkspatzenmortel podbarwionej w kolorze oraz wzbogaconą dodatkiem kruszyw nadających spoinie odpowiednią fakturę.
14. Ponowne wzmocnienie i impregnacja struktury kamienia preparatem krzemooorganicznym KSE 300.
15. W miejscach odbudowanych ubytków wykonać punktowo scalanie kolorystyczne przy użyciu specjalnie dostosowanych do powierzchni mineralnych żolowo-krzemianowych farb laserunkowych, np. Resturo Lasur firmy Keim. Pozwalają one na uzyskanie matowego, mineralnego wyglądu odbudowanych ubytków. Dodatkowo scalanie kolorystyczne obejmuje kity, reperacje, przebarwienia i niewielkie plamy.
16. Zabezpieczenie powierzchni kamienia przez pokrycie go cienką warstwą powłoki hydrofobowej, np. preparatem Funcosil SL Firmy Remmers.
17. Wykonanie dokumentacji powykonawczej wraz ze szczegółową dokumentacją fotograficzną.

VI. DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

Autor zdjęć – Kosma Jackiewicz

Fot. nr 2. Widok przed renowacją – zawilgocenia.

Fot. nr 3. Widok przed renowacją – zatarte lico piaskowca oraz zawilgocenia.

Fot. nr 4. Widok przed renowacją – zawilgocenia.

Fot. nr 5. Widok przed renowacją.

Fot. nr 6. Widok przed renowacją.

Fot. nr 7. Widok przed renowacją.

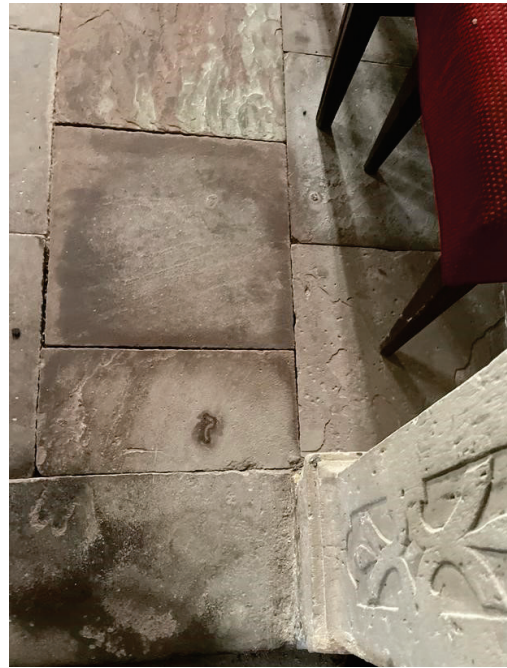
Fot. nr 8. Widok przed renowacją.

Fot. nr 9. Widok przed renowacją.

Fot. nr 10. Widok przed renowacją.

Fot. nr 11. Widok przed renowacją.

Fot. nr 12. Widok przed renowacją – zawilgocenia.

Fot. nr 13. Widok przed renowacją – widoczne ceglane uzupełnienia.

Fot. nr 14. Widok przed renowacją – widoczne ceramiczne uzupełnienia.

Fot. nr 15. Widok przed renowacją – zawilgocenia.